

REDACȚIA
Irad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
Întra Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
pe 10 cor.; pe 1/4 de an
6 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Într-o Duminică pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
înstrăinătate pe an:
40 franci.
Manuscrisuri nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrieri neofrancate nu se
primesc.

Anul IV.

Număr de Duminică

Nr. 28

SOCIETATEA TEATRALĂ.

Așa mă doare sufletul câte o dată.
Când mă gândesc la viața omului.
Câte nedreptate în lumea aceasta.

Vezi, unul e copleșit de bucu-
riile pământului și durerile suferinței
sunt lume necunoscută lui, eară al-
tă în viața sa nu vede soarele ferici-
cilor, ei numai amarul i-s'a luat to-
varăș vieții.

Na-ți aduci aminte de sărutările
caldе ale mamei? Când te întorești
dela școală la vatra părinților, bra-
țele ei încheștate în giurul gâtului
tău îți spuneau, că e raiu pe pământ.

Dar să nu uiți, căți sunt orfanți
în astă lume. Ei nu cunosc zimbetul
înăbră de mamă și inima lor a rămas
pustiie de cea mai curată fericire.

Unii se scaldă în roadele neco-
nștinței fără socoteală, alții parcă
caută nefericirea cu lumina. Că
unde nici n'ai via, dai peste dăsa.
Unii sunt tari și mari, de unde sri-
ciciunea lor ar trebui să-i țină robi
durerilor și eară alții bani și fără
prihană sunt jucării în mâinile celor
ficioși și proști.

Am avé și noi mamă, sormanii
Români din Țeara-Ungurească. Ci-că
patria e mamă tuturor. Dară e maș-
teră nouă.

Agoniseala sudorilor noastre o
dăm bir pentru greutățile obștești și
feciorașii noștri îndură căldura și fri-
gul în hamele Kezarului și sângele
și-l varsă, când vine dușmanul. Dar
rugărilor pentru dreptate nu este lă-
sat să le dăm în limba maicii noastre
și suntem prizoniți, pentru-ce are mai
scump sufletul nostru.

S'au înălțat palate de școale,
unde se preamărește limba și duhul
fraților noștri Ungurii, pe cari îi iu-
bim, că doar frați ne sunt în patria
comună, dar' noi abia mai suntem în
stare să ținem puținele noastre că-
suțe de școală și chiar acestea sunt
opși în ochii fraților mari și puter-
nici.

Din banii obștești nici poveste să
ne dea și nouă învățătura în limba
care ne-a cântat la leagăn.

Toate frământările altera pentru
măntuirea cunoștinței și a luminării
sufletului sunt ajutate cu rodul oste-
nelor noastre și căpeteniile țării cu
drag privesc la Academia Ungurească
și la muzeele ungurești și la însoți-
rile de cultura ungurească. Noi însă
abia avem Asociațiunea, săracă și
asta, ca vai de ea.

Dar' teatru avem? Nu avem,
sormanii. Cel mai scump mijloc de cul-
tură ne lipăște cu desevirșire.

Pentru frații Unguri cărmuirea a
ridic teatru la Budapesta și în toate

orașele. Unde ai văzut însă teatru
român? Și ar fi oare fără cuvîntă, dacă
căpeteniile țării s'ar gândi să facă și
pentru cetățenii români ai patriei co-
mune teatru român la Arad, spre pildă,
ori la Brașov, ori alt-undeva? Ba ar fi
foarte cuvîncios.

Dar' așa de mult bietul Român
s'a învățat cu nedreptatea, că derința
chiar' de a cere așa ceva dela țeară
ne pare un lucru ciudat.

Ne-am luat gândul așadară dela
ajutorul banilor obștești și ne-am a-
puțat să le facem toate din pușinul
nostru. Ca, Doamne, bogată este iu-
birea noastră de neam.

Noi plătim dăjdiile țării, noi ție-
nem comitatul, noi plătim pe notară-
șul și pe chișbiraiile lui. Dar eară că
din sărăcia, ce ne mai rămâne, dăm
pentru școala noastră confesională și
pentru biserică noastră, înființăm tot
felul de asociațiuni și din lipsurile
noastre le susținem.

Nu vrem să rămănem nici fără
teatru.

Și așa, sunt acum trei-zeci și unu
de ani, bărbați iubitori de cultura ro-
mânească au înființat o societate,
care să adune din sărăcia Românilor
bani mulți, și să facă odată din ei
teatru românesc.

Aceasta este societatea pentru crea-
rea unui fond de teatru național român.
An de an societatea aceasta ține câte
o adunare generală printre Români,
ca să-i îmbărbăteze și să adune pe-
tricia de petricică pentru mărețea
zidire a teatralului român.

Astăzi societatea aceasta își ține adu-
narea sa generală din anul 1900 la
Abrud. Sântem copleșiți de bucurie
văzând sporiul cel bun al bărbaților.
cari conduc această scumpă asociere
românească și sufletul nostru să umple
de dulce căldură la gândul, că în
curând din sat în sat va pași mândră
și frumoasă Thalia — Română, ca să
ne mângăie în neozuri și să aline
durerile inimilor românești.

Oare să mai spunem speranțele
noastre, ce legăm de teatru ro-
mân?

Dar' cine nu cunoaște puterea
artei dramatice? Nu este armă mai
tare pentru deșteptarea poporului,
de cât teatru.

Pentru aceea suntem veseli,
că-i știm adunați astăzi pe Români
la Abrud, pentru-ca să chibșuească
înființarea teatralului român și nu pu-
tem să nu îndemnăm cu ocaziunea
aceasta pe toți cei ce doresc în-
aintarea cauzelor românești, ca să
fie sgriguitorii cu fapta și cu cuvîntul
acestei frumoase întreprinderi cultu-
rale a poporului nostru românesc.

La Abrud ne este astăzi gândul,
la țeara lui Horia, la pământul lui
Iancu, cari dorm somnul de veci
ascunși în gîlile Munților-Apuseni. A
incetăt toiul armelor și musele s'au
deșteptat, pentru ca să dea nouă
putere de înaintare poporului ro-

mănesc. Cu armele științei și ale
culturii vom învinge.

Salutăm în Abrud adunarea gene-
rală a societății teatrale românești
și îi dorim succes.

Chestia fișpanilor, numită așa de zic-
rișă maghiari, e o chestie mult discutată
în presa maghiară. E vorba de a se face
nouf rumiri în locurile vacante, și aceste
numiri sînt cu atât mai importante, cu cât,
pe deoparte, trebuiesc instalați partizani de
al guvernului Széll, pe de altă parte, trebu-
e să se contrabalanseze forța devotaților re-
gimelor Tisza Băffy. Nefastole regime ce
s'au succedat dela Tisza până la Băffy,
eară — după „Budapesti Hirlap” — ce fel
de fișpani au dat țării:

„Sistemul Tisza îi trebuiau fișpani
gata și capabili de ori ce. Scăderile politice și
morale le erau ertate, abuzurile și fărdeleșile
nu numără că n'au fost pedepsite, ei erau lău-
date și distinse, pentru-că ei făceau tot ce li-se
cere: erau spioni, făceau ingerințe (kortes),
sau erau pași...”

... nu a administrația bună, executarea
legilor cu rigoare, și paza intereselor statului,
în conformitate cu intențiile guvernului, ci
interesele clișelor din comitate și alegerile,
în planul înăun” era activitatea lor.

Zvircoșirea lui Bánffy.

„Valahii, frați în tradare de pa-
trie, s'a sfișit comedia...” „să ne
unim contra patriei!”

Acestea sunt vorbele prin cari
caracterizează ziarul ex-pandurului
stătuținea politică a prim-ministrului
Széll, — într'un violent articol in-
titulat „Coloman Széll, partidul po-
poral și Valahii”, — apărut în
ultimul număr al ziarului „Magyar
Szó”.

Și toate acestea, pentru motivul
că ziarul „Alkotmány” într'un prim-
articol recunoaște dreptatea pre-
tențiilor Românilor, schitate în
„Telegraful Român”, pentru a ușura o
„apropiere” între Români și Maghiari.

Am accentnat deja în ziarul no-
stru cât de dezastros este șovinismul
maghiar pentru patria noastră și
viitorul ei, — și nu ne rămăne de
cât să repetăm de a infera atitudinea
politică a pandurului agitator contra
statului și intereselor vitale ale patriei
noastre.

Privim însă cu bunăvoință ten-
dința pornită din cercuri oficiale, pe
care o vedem aprobată și de organul
partidului popular, cu atât mai ales,
cu cât vedem că opoziția absolută
față cu o eventuală apropiere ro-
mano-maghiară o repres-ntă astăzi
între maghiari numai Bánffy și kossu-
thiștii, cari sunt elementele turbu-
lente, archișoviniște din țeara noastră.

Asupra acestora vom reveni.

Revista săptămănei.

Credem că este de folos pentru
cititorii noștri ca să le înșirăm lucruri-
le mai de căpetenie ce s'au întem-
plat în săptămăna din urmă, cu atât
mai vortos, cu cât putem înșira și
lucruri frumoase din viața noastră
românească.

Un lucru despre care cu mândrie
putem să vorbim este serbarea ce s'a
ținut în ziua sfinților apostoli Petru și
Pavel la școalele din Brașov. S'au
implinit, adevă, cinci-zeci de ani de
când s'a pus temelie școalelor romă-
nești din Brașov, cele mai mari și
mai frumoase din țeara noastră, și din
cari în curgerea acestei jumătăți de
veac implinit, de când ființează, mulți
oameni luminați au eșit, mulți oameni
cari au fost și sunt încă mândria in-
treg neamului românesc, și cari de
mare folos sunt în slujba neamului
nostru oropsit.

Și-au implinit o datorie dascălii
și eforii de azi ai acelor școale, când
au serbătorit implinirea unui jumătate
de veac, de când ea imprăștiie învăță-
tura și știința. Prăznuind și ciustind prin
slujbe Dumnezeiești amintirea acelor
mari oameni ai neamului, cari prin
dărnicie, din indemnul sufletului lor
românesc, au pus împreună dela om
la om bani pentru a dura aceste
școale românești, conducătorii de azi,
impreună cu toți școlarii cari se im-
părtășesc de binefacerile învățătorei,
și-au implinit o sfântă datorie, la care
tot Românul de bine se însoțește cu
inima și cu sufletul său.

Căci mare binecuvîntare este în-
vățătura, și fericiri cer-ce se adapă
la izvorul științei: — de aceea urzi-
torilor acelor așezăminte, amintirei
fericiților întru Domnul urzitori laudă
și închinăciune să aducem, ear' fru-
mosului așezămînt de luminare a
neamului nostru să-i dorim: Multe
jumătăți de veacuri înainte, până la
sfișitul veacurilor!

Este totdeodată o frumoasă în-
vățătură pentru noi în zămislirea șco-
lelor din Brașov.

Fără ajutoare, fără adunări de
bani din părți îndepărtate, o mână de
oameni din Brașov, din puterea lor
numai, au pus temelie acelor mândre
și mărețe școale; — o dovadă este
aceasta, de cât poate face unirea,
tăria în credință și silința neostenită
a unor oameni de bine, ori cât ar fi
ei de pușini.

Cu gândul înveselit de cele ce
s'au spus și am despre binecuvîntatele
școale din Brașov, vine rindul să
amintim despre frumoasele serbări ce
fac Români începând de Duminică,
în Abrud, în țeara iubiților noștri Moși.

Se va ținea acolo Adunarea Ro-
mânilor pentru fondul de teatru na-
țional.

Se vor pune acolo la cale, ca
în toți anii, trebile ce sunt de făcut

pentru a face ca mai în grabă să ajungem și noi Românii din țara asta ca prin puterile noastre să ne facem un teatru, în care să se audă frumoase lucruri povestite pe scenă numai în dulcele nostru grai românesc.

Și ca la zile mari unde-i multă lume cu inimă românească, răsună vor codrii și văile de veselie și petrecerea celor adunați acolo.

Prin înfrățire, din ori-ce lucru mic poate să iese o bună ispravă. Și dimpotrivă, zarva strică și lucrurile întemțate.

Așa fiind vorba, pomenim aci de greua stare în care se găsește frații nostri din Bucovina. Guvernatorul, mai marele preste această provincie, — care face parte din țările supuse coroanei M. Sale Imperatorului, Regelui nostru, — este un neîmpăcat dușman al Românilor, pe care ca să-i slăbească, ademenise pe o parte din ei, ear acum îi folosește de „coadă de topor”, — jalnic lucru pentru frații noștri bucovineni. Dar Dumnezeu e bun și mare, — și se vor găsi și între depărtații frați ai noștri, și se găsesc oameni, Români cu tot sufletul lor, cari nu vor întârzia să pună ear la cale șirurile răsfrate ale luptătorilor pentru neam.

Ca să spunem câte-va vorbe și despre rosturile dela stăpânirea din Viena, amintim că acolo acum, pe vremea de vară, când e vacanță, primul ministru caută să pună la cale o învoială cu partidele cehe și cele nemțești, ca să poată să-și asigureze domnia.

Dar ceii se tot adună mereu, și spun cu hotărâre că nu se împacă până nu lasă ca în țara lor să fie la toate slujbele pusă limba lor, în locul celei nemțești. Nemții la rîndul lor ear nu se lasă, așa că nu prea este de crezut ca ministrul să poată pune la cale vre-o învoială între cei doi vrăjmași, și atunci cu greu va mai putea sta la cârmă.

În București, la frații noștri din Regat, în zilele acestea s'a întâmplat o schimbare la cârmă țării. Guvernul conservator, în frunte cu dl Cantacuzino a părăsit puterea, și acum e vorba ca M. S. Regele Carol I. să cheme la cârmă țării pe dl P. Carp.

Și fiind vorba de Regatul liber al României, nu putem să nu amintim că mare tărăboiu au făcut p'acolo jidani, cari pleacă din țară, fiind-ca din pricina că n'au fost roade în anul trecut, ei nu mai aveau pe ce specula, așa că au pornit cu droaiele la America, și în drumul lor prin țări străine mult au înjurat țara care a suferit așa de mult pe urma stoarcerii lor, ca niște oameni nerecunoșcători și răi cum sunt.

Dacă aruncăm acum privire asupra celor ce se petrec în lumea mare, vedem că toate grijile și toate silințele puterilor mari sunt către China, împărțirea oamenilor cu piele galbă, unde curge un înfricoșat războiu împreună cu revoluție contra creștinilor, contra pieilor albe.

Puterile mari din Europa toate au trimis acolo armate, care duc lupte înverșunate contra multilor și grozavilor vrăjmași ai creștinismului.

Multă moarte de om are să mai fie acolo până să se potolească lucrurile, și mulți bani se cer; iar banii dați fiind pentru războiu, în toate țările să simte o mare strîmtoare.

Războiul Englezilor cu Buri înca nu s'a isprăvit; și retrași în munții de hotar ai țării lor, harnicii oameni care luptă pentru drepturile și liber-

tatea lor, și cari știu să-și iubească țara și libertatea, îi vor mai da pe Englezi la mult necaz; vor fi ei birușiți la urma urmelor, dar au dovedit că au prea multă tărie în suflet decât să poată fi nimicii vre-odată.

Din România.

In jurul crizei ministeriale.

Di Petre Carp a avut Mercuri seara o scurtă audiență, la Castelul Peleş.

După aceea audiență, d-sa a avut intervedere cu dl Take Ionescu.

Joi, la orele 12, dl Carp s'a prezentat din nou la Castel, unde a fost reținut la dejun.

M. Sa Regele a autorizat în mod formal pe dl Carp să formeze viitorul guvern, cerându-i să facă tot posibilul ca să potolească nemulțumirile.

Ziarele din capitală anunță ca sigură următoarea listă ministerială:

Carp, finanțe și președința.
Take Ionescu, interne.
Marghiloman, externe.
Filipescu, domenii.
Măiorescu, justiție.
Arion, instrucție.
Olănescu, lucrări publice.
General Lahovary, războiu.

Reuniunea învățătorilor.

— Sedința II. —

După deschidere urmează la ordinea zilei disertația „La începutul secolului XX” lucrată cu multă diligență de tinerul învățător Pavel Dirlea din Araneag. A fost ascultată cu multă atențiune și primită cu însuflețite urări.

Dacă lucrarea e originală, apoi în-adever face cinste tinerului autor.

Asemănarea trecutului cu prezentul, întru formarea caracterului religios prin școală a fost bine descrisă în disertație.

Președintele prezentă un „Regulament intern” pentru adunările despărțimintelor, și după ce dă deslușiri, că toate despărțimintele au consimțit deja cu „Regulamentul”, adunarea îl primește fără schimbare și dispune a se tipări și împărți membrilor pe calea despărțimintelor.

Urmează punctul 8 din program: „Cine se examinează în școlile populare cu ocaziunea examenelor finali” disertațiune de Petru Vancu, inv. în Măderat. Disertantul conchide, că examenele să se facă numai sub conducerea învățătorului și întrebările să se pună numai de și prin învățător. După ce mai vorbesc în chestia de sus și alții, între cari și subinspectorul regese Balogh, preșidul anunță, ear' adunarea aproabă concluziile disertantului. — La punctul 9 din program e „Influența societății de apicultură (stupărit)”. Învățătorul Ioan Vancu din Arad-Șega, ca unul ce se ocupă cu stupăritul, citește un proiect de „Regulament”, după care face o dare de seamă asupra stupăritului la Români, combătând răul obiceiului lașteranilor noștri stupări, de a ucide toamna pe nevinovatele albina lucrătoare.

După-ce preșidul reasumă coprintsul „Regulamentului”, adunarea generală îl primește de al seu și îndatorează membrii a se ocupa și a îmbrășișă acest ram de economie atât de interesant și rentabil, și prin aceasta a da indemn și povețe țăranilor. La punctul 10 earăși vine o interesantă disertație asupra temei: „Despre frecvența școlară” de Solomon Giurcoane inv. în Timișești. Autorul pe baza praxei de 10 ani, face comparație între frecvența bună și rea. Să abate apoi de la obiect vorbind mai mult despre relațiunile bune și rele dintre popor și învățător, și despre treaba cuincvenalelor. — Revenind la obiect acasă antistitiile comunale, că nu-și fac datorința, ci mai mult fac gâlceavă între părinți și învățător. — Arată apoi, că din cauza frecvenței rele, învățătorul nici nu mai știe în câte clase să-și împartă școlarii. — Cere intervenire la Veneratul Consistor.

P. C. Sa părintele archimandrit Ang. Hamsea luând cuvântul zice că „causa-causelor e în rîndul prim necunoștința de sine a poporului nostru pentru interesul școlărilor; ear' în rîndul al doilea sărăcia. Apoi știut e și aceea, că trei factori contribuie la înaintarea ori înapoierea învăț-

mîntului: 1. Talentul, 2. Nărvul de acasă și 3. Raportul social în care crește băiatul; — dar' mai presus de toate: împlinirea datorinței din partea învățătorului, în toate privințele. — Nu aproabă pedepsele, ci propune tractarea și studierea afacerii pe calea despărțimintelor. După-ace mai vorbește și subinspectorul Balogh, care constată pe baza experiențelor, că unii învățători nu fac regulată conducerea de protocoale-ziare, și a observat de aici, că unii învățători gr.-ort. au arătat de neglijenți copii, cari în faptă au umblat regulat la școală. Oare se poate și una ca asta? . . .

Fiind programa terminată, sedința se ridică, anunțându-se următoarea pe Vineri dimineața la 8 oare.

Sedința III.

Aceasta sedință a fost peste tot sgomotoasă. După citirea „Raportului general” despre activitatea biroului și a comitetului de peste an și raportul comisiunii asupra celui general, membrul Augustin Boșe cere cuvânt și constată cu părere de rău, că comisiunea a făcut raport superficial asupra celui general neanalizând punct de punct, și aprobând vorbele aspre și necuviioase la adresa Veneratului Consistor. Se simte adânc măhnit când aude, că între reuniune ca subalternă, și între Consistor ca autoritate superioară, sunt relațiuni încordate și stări de divergență. Cere ștergerea lor din Raportul general și să nu se mai tragă de pîr și vînture astfel de lucruri nici într'un chip, căci nu duc la fericire. Nu primește raportul comisiunii referitor la stările încordate între reuniune și consistor. Preșidul Ceontea, zice că comitetul n'a făcut pași greșiți.

Vorbește apoi atât de aspru la adresa Consistorului, încât dl Stefan Antonescu s'ă simte îndemnat a cere sistarea discuțiilor, căci împunsăturile nu duc la bine. Să se treacă peste trecut, și în viitor președintele împreună cu comitetul să caute a afla cele mai plăcute mijloace pentru curmarea stărilor necorespunzătoare dintre reuniune și Consistor. Cere și D-sa ștergerea cuvintelor aspre din „Raportul general”. Adunarea generală în asemenea înțeles primește „Raportul”. — S'au făcut apoi înscrieri de membrii noi (la finea adunării gen.), și mai multe propuneri, cari s'au relegat comitetului spre studiere.

Adunarea generală viitoare s'a stabilit aici în Arad, pe zilele prime din septemăna ultimă a lună, August. Urmează reștaurarea biroului și a comitetului pe nouă perioadă de 3 ani: 1901.—1903.—Alogerea a fost de tot sgomotoasă. — S'au ales: T. Ceontea președinte, Iosif Mold van vicepreședinte, Iosif Tisu secret I, George Popovici secret II, Iul. Groșșeraan cassar, (n'a primit), Ioan Vancu controlor. Florian Cioară bibliotecar. — În comitet: Iosif Moldovan, Stefan Leucuta, Stefan Oprean, Nicolae Boscaiu, Mihai Vidu, Protasie Gidvulescu, Alexa Dobos, Damaschin Medrea, Romul Tăucean, Vasilie Suci, Dimitrie Popovici, Vasilie Miron. Din lista trecută, unii membrii din birou și comitet au căzut. Nu însă pentru că li-ar fi scăzut meritele față de reuniune, ci fiind-că așa a fost pusă la cale intriga, ura și dușmănia de noul birou, în care s'au vîrit oameni fără nici un merit căci d. e. George Popovici din Batania, nu are alt merit ca învățător, decât poate acela: că e meșter de a face partide în popor, și că acasă pe preotul seu la consistor cel puțin odată la septemăna. — Dar e mare'n gură, și vezi a ajuns secretar Nr. 2. — Mulți din cei cari au votat astfel lista, lăsându-se seduzi de gura lui I. Vancu—Popovici, să căiesc estăzi!—

Raporter.

Atentatul dela Șişești

Vin acuma a Vă descrie în amănuntele sale atentatul respingător, ce a săvîrșit guvernul Széll Kármán în contra libertății religiei și poporului român, despre ce V'am fost făcut amintire sumară în depeșa din 12 l. c. st. n. Lucrurile sau petrecut astfel.

Clerul și poporul român din părțile aceste au voit să sărbătorească după programul statorit de un comitet, anume constituit, la biserica parochială din Șişești două sărbători jubilate. Vă alătur un exemplar din

acel program. E vorba de festivități curs religioase, și nici umbră de politică nu este amestecată. Cu toate acestea deja din 8 l. c. dela 9 ore din zi a năvălit o oaste de una sută șeszeci și patru de gendarmi înarmați ca de războiu și provezuți fiecare cu 80 de cartușe cu plumb ascuțit. Indată or asediat biserica și comuna întreagă ocupând cu patrule toate drumurile de comunicațiune, împedecând toate procesiunile religioase, și cu un cuvânt executarea programului statorit pentru sărbătorile jubilate dela Șişești.

Groză și indignațiune de nedescris a curșinat inimile credincioșilor a tuturor românilor din aceste părți și toți se întrebau cu mâhnire adâncă, ce însemnează acesta?

De însemnat e, că toate ziarele, și mulți români naivi vorbiau serios de politica conciliantă alui Széll față de naționalități și în deosebi față de Români.

Iată a dat dovezi noue dl Coloman Széll cum pricepe de-a poliica conciliantă față de Români. Anume motivul pentru care au fost oprite sărbătorile jubilate dela Șişești, motivul pentru care sau violat în mod atât de barbar libertatea cultului religios, și sau provocat biserica română: a fost de natură curat politică, și de natură de răsunare politică în contra preotului din Șişești Dr. V. Lucaciu. Despre aceasta avem acte oficiale, emanate dela însuși Széll, și cari toate să vor publica cât de curînd.

Văzînd guvernul solidaritatea inteligenței române naționaliste, precum și alipirea poporului român către persoana părintelui Lucaciu, a ordonat putere armată spre oprirea sărbătorilor protectate, temîndu-se că manifestațiunile de natură curat religioasă tot vor conferi ceva la prestigiul părintelui Lucaciu și așa îi va crește influența și tracerea înaintea Românilor. Și fiind că pe Episcopul Szabó d.n. Gherla îl are pururea la dispozițiunea sa, și e sigur de complicitatea lui și când e vorba de umilirea bisericii și de profanarea simțului religios a poporului credincios, a calculat că biserica și poporul nu va afla apărător și protest din partea păstorului chemat spre apărarea turmei.

Așa s'a întâmplat că gendarmii au stat cu salite în contra creștinilor evlavioși, și amenințau cu arme ucigătoare în contra creștinilor cari veniau cântînd „Tatăl nostru” și „O Marie”.

Ce privește desgustătoare, să văsi gendarmii înarmați până în dinți cum își îndreaptă salitele la pieptul fecioarelor cari sub steagul sfintei cruci înaintează spre Șişești cântînd laudele Precestei, și amenință sânge și moarte, dacă ar cuteza să meargă la biserica din Șişești.

Asta însemnează politica conciliantă, asta este îndulcirea naționalităților inaugurate de dl Coloman Széll. Cinci zile au tăbărit asupra Șişeștilor oastea dușmănoasă și abia în 12 seară s'au retras, după ce s'au încredințat că au zădărnicit proiectul măreț al serbărilor, și au împedecat manifestațiunea simțului religios a poporului credincios. Inșă nu numai că nu-și vor așanja scopul ci mai vîrtos vor rămănea demascați și umiliți toți cei ce umblă în contra religiei și în contra simțului religios și național al popoarelor. Și mai ales se știe di Széll și toți complicii lui că cu cât îi vor prigoni mai tare pe părintele Lucaciu, cu atât mai tare va crește stima iubirea și alipirea românilor față de el, și așa i să pregătește nu i se impune ocaziunea ca să easă din rezerva sa și să spună cuvîntul dărit în afacerile vieții noastre publice. Nu i lăsat în pace nici în sanctuarul bisericii sale, urmează în mod firesc ca să pășească pe terenul publicității unde este locul și chemarea lui. E de însemnat că procedura d lui Széll este o provocare directă și în contra S. Scaun din Roma, care a încuviințat serbătorile și peregrinările evlavioase, dela biserica din Șişești și precum V'a comunicat corespondentul Dănel voastre din Gherla episcopului Szabó i s'a împus să se îngrijească nu cumva acela să serbăre și peregrinări să fie oprite și profanate.

Credincioșii atinși pînă în adîncul sufletului lor, stau neclintii în apărarea bisericii și a religiei lor insultate, precum și la alipirea lor către iubitul lor părinte Lucaciu. Vom informa O. Redacțiunea despre ulterioara dezvoltare a afacerii, căci de sine să pricepe că o astfel de provocare nu poate rămănea fără de urmări.

Reflexiuni

asupra adunării generale a învățătorilor gr.-or. din provincia aradană.

Ca nici odată dela constituirea ei, această reuniune n'a avut o adunare atât de interesantă ca cea de estimp, ținută la 12 și 13 Iulie n. în Arad. Am zis interesantă, dar' nu în acel înțeles: ca în mod instructiv ori educativ să ne intereseze, — ci interesantă pe baza intereselor ce aveau unii și alții indivizii.

Nici chiar ziua primă n'a trecut fără discordie, căci cu ocaziunea banchetului oamenii s'au divizat în 2 locuri; dar', gustul pentru care s'a făcut treaba nu-l discut, căci poate fi chestie ce nu ne privește de aproape. Atâta observasem însă din toasturile ținute, ca la astfel de ocazii, că oamenii se cam pișeau unii pe alții.

Cine a avut spirit cât de puțin observativ, a putut deduce și judeca că interese particulare și doriri as-cunse nutreau multe persoane, dar' atunci în pripă nu și le-au putut exprima ori executa, până a doua zi.

Nu voi să mă ating de partea didactică a adunării — unde încă ar fi multe de zis, căci afară de două disertațiuni: „La începutul secl. XX. de învăț. Pavel Dêrlea senior-Arăneag, și „cine să examineze la examenul final“ dl P. Vancu-Măderat, altceva nu s'a spus nimic, de ceva interes, — căci presupun, că unii iritați de pregătirile ce se făceau pentru restaurare, ear' alții din lene, — căci spre nefericire avem mulți leneși și încă tocmai între aceia cari fac gură mai mare. — N'au lucrat atâta cât s'ar pretinde dela membrii unei reuniuni careia i-se atribuie însușiri, poate nemeritate; o patimă care ar trebui să dispară dintre d-nii învățători.

Voi să reflectez special numai asupra restaurării și a câtorva fapte premerse.

Nu se puteau unii împăca cu ideea, că în comitet nu merg trebile strună, ci totdeauna erau păreri deosebite, ceea-ce nu le plăcea unora și altora. Pentru aceea își puseră în gând ca cu ori-ce preț să scoată afară dintre funcționari pe vice-președintele Nicolae Ștef, pe casierul Iuliu Groșorean pe controlorul Petru Vancu și pe membrul Augustin Boțoc (acesta deputat sinodal și asesor în scaunul școlar).

N'am fi presupus că o restaurare a unei reuniuni învățătoresci să se facă cu atâta patimă și simț de răsunare! Am auzit dar' n'am crezut, atunci însă am văzut și ne-am convins, că în ce mod se știu răsună. Ce să faci? Unii oameni sunt mari — în patimi și mică de inimă. — Era mare temere că nu va fi ales de vice-president Iosif Moldovan, ci va rămânea tot N. Ștef După-ce au observat unii — deși cam târziu — că comisia de candidare e compusă tot din băieți aleși pe sprânceană încă din seara premergătoare — în frunte cu Vancu din Arad — și care comisie era îndrumată să steargă pe cei puși la răvaș (pardon! de rușine și după insistența mare a unora din comisie au candidat de nou și pe I. Groșorean care însă n'a voit să primească) la urmă tot ei se exclameze.

Atunci M. P. Vancu a cerut cuvântul și a întrebat adunarea: că cum se poate, de înainte cu puțin timp se

votază mulțămita protocolară pentru hărnicie și corectitate funcționarilor și comitetului vechiu, ear' acum unii sunt delăturați? Aceasta ar dovedi că adunarea, când i-s'a pus înainte să voteze încredere n'a știut ce face, de aceea: ori să nimicească votul de încredere trecut în protocol, ori să realagă tot funcționarii vechi, — prin ce ar dovedi că nu e cuprinsă de patimile ce dovedesc unii și alții. Nici n'a gătat bine vorba și a și fost împedecat de urlete și sberături de cugetați că ești la birt. Și apoi se zică cineva, ca dascălii nu sunt luminători (?), poporul! Ba, unor oameni nu le-a fost rușine, să se urce pe vârful băncilor și de acolo să bată cu picioarele și să strige, cât le ertau plămânile, așa, ca președintele ad-hoc Mag. Dn. Ștefan Antonescu trebuia să întrevină neînțeles și să admonieze.

M. Sa dl președinte a cerut și alta listă cu funcționarii din trecut, care prezentându-se, sa început votarea nominală, când apoi cei interesați au început a teroriza, căci mergând cineva la vot, înainte i-se spunea ca să se voteze cu lista comisiei ceea ce vând, cei mai mulți s'au depărtat din sală fără ca să voteze. Astfel se explică, că din atâta membrii prezente au votat numai 56 pentru funcționarii candidați de comisie iar 28 pentru cei vechi.

Dacă a judecat cineva serios asupra întâmplărilor de la reuniune, a putut vedea, că acelea și au soriginea în alt loc și dintrun timp de mult trecut, dar numai acum s'a ajuns ocaziunea de răsunare. Că a fost ori nu corect ce s'a făcut, lăsăm la conștiința celor ce au inițiat cele petrecute. Una va ști-o fie-care s'o spună că ce sa făcut, nu a fost lucru cinstit. De ce? Judece cine va voi. Mai ese la iveală încă un lucru, că dacă să știă mai curând de epistolele trimise în provincie și de alte lucruri ce au eșit la lumină — în urmă, apoi la tot cazul, altul era mersul și rezultatul alegerilor. X.

Din Banat.

Valea Almajului, Iulie.

În „Controlă“ au apărut zilele trecute niște articoli cu învinovățirea că Preacuviosul domn Filaret Musta, arhimandritul din Caransebeș, a influențat numirea dlui Iosif Serafin de capelan castrens în Plevlje. — Ba se zice mai departe, că dl arhimandrit în loc să spriginească pe cel meritați la acest post, a forțat numirea unui preot, care și în satul său abia corăspunde. — Spun mai departe domni anonim din „Controlă“ că afară de aceasta încă multe alte crime s'au săvârșit din partea dlui arhimandrit, d. e. și cu ocazia alegerilor sinodale și că pârharul cu venin l'au ex-hauriat aproape până la ultima picătură sârmanii credincioși ai dieceșei Caransebeșului. — Să mai atinge dl Anonim și de capelanul militar din Viena, de dl Pavel Boldea, învinovățându-l că se interesează de comratul său Iosif Serafin, și că ar fi beat „Bruderschaft“ cu „husarul“ episcopului romano-catolic.

Ca să se audă și cealaltă parte și ca Onoratul public român să nu fie indus în păreri greșite, subscrisul tmî permit a observa următoarele:

1. Că dl arhimandrit Filaret Musta ce om al abuzurilor și ce nerecunoscător al meritelor e, aceasta o știe ori cine, care numai cât de puțin e orientat în mersul afacerilor din dieceșea Caransebeșului. —

Știm noi cu toții ce a făcut și ce face dl arhimandrit pentru această dieceșă și e supensu a lăuda pe acela pe care faptele îl laudă. — Masa drept credincioșilor din dieceșea Caransebeșului nu dorește alta de cât ca bunul D-zeu pe arhimandritul Musta să-l trăească la mulți ani ca să fie și mai departe mâna dreaptă a Preaînțeleptului nostru episcop Nicolae Popea.

2. Că părintele capelan castrens din Viena, dl Pavel Boldea, de ce simpatii se bucură la străini și neamului românesc ce onoare îi face, aceasta o știm cu toții de pe timpul când fu decorat cu brăul roșu, o știm din multele și frumoasele rapoarte din Viena apărute în coloanele „Tribunei Poporului“, — și o știm din iubirea ce o are față de frații lui de un sânge.

3. Că părintele Iosif Serafin, actualul capelan castrens în Plevlje, corăspuns-a ori ba chemării sale, aceasta o dovedește mărturisirea comitetului parochial din Borloveni-vechi, care este următoare:

Declarație.

Not subscrisit membri ai comitetului parochial din comuna Borloveni vechi (Caras Severin) cu mâna la inimă mărturisim următoarele:

a) că dl preot Iosif Serafin în scurtul timp cât a stat între noi, prin sfaturile sale părintești și frumoasele predici, ce le ținea în biserică, a atras poporul earăși la casa lui D-zeu, oamenii ear' au început să umble la biserică, ceea ce se vede și din venitele taxelor din anul cât a stat la noi.

b) fundațiunea bisericească, care era să se piardă, a asigurată-o. A asigurată banii bisericii prin aceea, că sumele imprumutate de la biserică le-a intabulat la cartea funduară.

c) sesiunea parochială a regulat-o. Să întâmplase că o parte din sesiune, în decursul vremilor, să deslipise de sesiune și a devenit avere privată. — Aceasta părți-cina de pământ pe baza planurilor existente și la stăruința dlui preot I. Serafin, s'a adresat earăși la sesiunea parochială.

d) grădina bisericească, care mai înainte era în cea mai mare disordine, a aranjată-o. A altoit și a sădit în ea fel de fel de pomi nobili, ceea ce bisericii azi mâne îi va face folos, ear' oamenilor voie ca de aici încolo să se deprindă și cu acest ram al economiei, pe aici încă așa de puțin cultivat.

Vasile Popovici, preș. com. parochial Ioan Bojinescu, not. comit. par. Membri în comitet: Alimpe Zamella, Pavel Motz, Iosif Zamela, Michail Babeu, Iancó Roșco-Jan. Membrii în comitetul parochial: Zosim Ciolan, Samuil Ienea, Dumitru Jumbrescu, Michail Mengu, Constantin Brancovan, Iosim Pistol, membru și tutor orfanal. Ilia Borkesku, epitrop. Pavel Zsurkescu, epitrop.

Domni anonim din „Controlă“ vor avea sigur durerile lor, când așa amar s'au văietat asupra numirii dlui Iosif Serafin de capelan castrens la Plevlje. — Ne și închipuim noi de unde provin aceste lacrimi — și pe când d-nii Anonimi se necăjese că nu li-au succes planurile, noi ne tânguim că am pierdut dintre noi pe omul înaintării, comitetul parochial și întreaga corună se necăjește că și-a pierdut pe adevăratul său părinte sufletesc, — și ne dăre că oameni de calibrul dlui arhimandrit Musta și a domnului capelan castrens Pavel Boldea, pentru interese private, sunt maltratați prin jurnale.

De la — Nera.

Valea-Almajului, la 17 Iulie.

În 16 Iulie un public mare, alcătuit din inteligență și țărâtime, petrecea la lăcașul

cel vecinic pe răposatul preot din Bozovici, Nicolae Brinzei.

În Domnul adormitul preot a fost unul dintre cei mai iubii și sîmași fi ai Alma-jului. A fost un preot model, adevărat părinte al familiei sale și ai foștilor săi fi sufletești. Mângăia și sfătuia la fapte bune și lucra din inimă la înflorirea neamului său.

Decedatul preot a fost una dintre cele mai iubite figuri ale fericitului Episcop Ioan Popasu. — Nu făcea fiertatul Episcop o singură călătorie în dieceșă, să nu fi fost însoțit de răposatul paroch, căci avea aceasta o înfășurare plăcută și era cântăreț bun și predicator mare.

Românii de aici în curând au cunoscut frumoasele calități ale decedatului și încă în primul an al înființării dieceșei Caransebeșului îl aleg de deputat congressional și după aceea în mai multe rânduri deputat sinodal.

A fost membru fondator și vicepreședinte al casinei române din Bozovici, președinte în comitetul de reviziune al institutului „Nera“, membru al scaunului protopopes etc.

A trăit 65 de ani. — Vechia-i boală de inimă Duminecă noaptea i-a curmat viața.

O lume întreagă a petrecut pe bunul păstor sufletesc la vecinul loc de odihnă. L'au înmormântat în cimiteriu, lângă ai săi, așa i-a fost voința. — Serviciul funebrel a fost săvârșit de 9 preoți și mai mulți învățători din tractul Bozoviciului. — În biserică preotul din Bozovici, Nicolae Bihoi, a ținut o frumoasă cuvântare funebrelă arătând meritele neperitoare ale defunctului, — ear' la mormânt parochul din Bănia, D. Bogoevici, a mulțumit în numele jălniciei familii, publicului pentru participarea în număr așa mare la înmormântare.

S'au depus cununi din partea casinei române, comunei politice, institutului „Nera“, comitetului parochial și mai multe familii. — Il deplănge intristată soție cu nepoții Livia și Ioan, fiul și fostul lui capelan Ioan cu soția și întregul popor din Almaj.

Dela Nera.

Învățământ și examene.

(Din inspectoratul Halmagiului).

Examenele finale la școlile noastre confes. din tractul Halmagiului s'au ținut dela 4—17 Iunie a. c. st. n. Mărită atențiunea noastră învățământul din acest tract destins la granița dealului, căci însemnat e numărul 32.509 suflete, și este chestiune culturală de interes național a privi, cum se lucrează pentru luminarea poporului din aceste părți.

Fac deci o statistică, — după datele ce mi-au stat la dispoziție, cu scopul să vedem, cum stăm cu instrucțiunea: cu școlile, cu mijloacele de învățământ, cu corpul învățătoresc din aceste părți, adaugând la fine rezultatul examenelor din anul școl. 1899—1900.

I. Școlile. În inspectoratul Halmagiului sunt peste tot 38 școli, deci cam pentru 8 miș suflete cade câte-o școală; se simte deci necesitatea înmulțirii școlilor cu atât mai virtos, căci vre-o 12 comune nu au școli proprii, ci asociate câte 4—5 comune cu multă greutate susțin câte-o școală, de multe-ori necorăspunzătoare și neprovăzută cu mijloace de învățământ și putere didactică. La acele școli sunt mai mult niște învățători cum am zice ambulanti și fără calificățiune.

Cele 33 miș de suflete din tract, după conscrierea singuraticelor oficii parochiale în anul școlar 1899—1900, dau un contingent de 2777, peste tot, și adică la școala cotidiană obligați au fost băieți 1247; fete 477—1961; la școala de repetiție băieți 519, fete 247—816; din acest contingent

cam 12.5%, cad pe 1000 suflete, Verosimile conșcierea, cu voie s'au fără voi, vor fi greșite și defectuoase, și e bătător la ochi indeosebi, că fetele abia fac 1/3, din numărul celor obligați la școală. Educațiunea în prima linie este depusă în mâinile mamei, și dacă fetițele noastre nu cercetează școala să învețe cel puțin rugăciunile, — la ce fel de creștere familiară ne putem aștepta?

Frecvența școlară n-îo arată următoarele cifre: la școala cotidiană din 1961 obligați au umblat regulat-neregulat, de tot 1468 înși, ceea-că corespunde la 72.5%, unde parte femeiască face numai 20%. Față de anul trecut școl. 1898/99 se observă aici o creștere de 1.5%.

Școala de repetiție. Din 816 obligați, au cercetat numai școala tractuală din Halmagiu 27 înși, va să zică numai 3%. Deci față de anul școlar 1898/99 se observă o scădere de 34%. Afiu la loc să amintesc aci, că școala de repetiție peste tot nu funcționează de loc din cauza nefrecvențării, și nici nu este speranță, ca în curând să se poată activa școala aceasta, din cauza sărăciei poporului din aceste părți. Este cunoscut, că poporul din tractul Halmajului este foarte sărac, ne având pământ arător și se ocupă mai mult cu prăsierea vitelor, și astfel băieții lor de 13—15 ani sunt păstori la munte, alții earăși sunt lucrători zilieri pe plată. Așa stând lucrul, nu-i mirare că părinții nu-i pot trimite la școală. Durere însă că în lipsă instrucțiunii de Dumineca sau a școlii de repetiție, creșterea raportului devine foarte anevoioasă.

II. Edificii școlare, mijloace de învățământ. Din cele 38 școli existente, edificiul propriu au numai 35, ear 3 n'au de fel, ci case pe arondă, câte 4—5 comune susținând școala. Așa la Tomești, Dobrați, și Aciuța. Din edificiile școlare propriu corespund cerințelor 28, ear 10 nu peste tot localitățile sunt miel și sala de învățământ nepodită. Școlile abia sunt provăzute cu recuisitele necesare; înzestrate sunt numai 20, ear 18 au multe lipsuri. Lipsa de cărți pentru școlari este generală; și aici cauza earăși e numai sărăcia.

Biblioteci școlare în întreg inspectoratul nu sunt; școală de pomi abia în 5 locuri.

În cât privește acoperirea lipsei de cărți pentru școlari, ar fi foarte salutar, dacă s'ar înființa un fond tractual cu mențiunea de a se vota anul ajutoare comunelor mai sărace pentru provederea școlarelor cu cărți, și înființarea bibliotecelor școlare. Ear autoritățile parohiale să stăruie la co-

mune pentru școale de pomi; aici, indeosebi în părțile Hălmăgene, ar trebui pus deosebit pond pe pomărit și pe instrucțiunea școlară, căci populațiunea peste tot se ocupă cu pomăritul, dar nu produce soiuri nobile de poame.

Mijloacele de învățământ, precum se vede, sunt de o parte neîndestulitoare ear de alta parte acele ce sunt, nu corespund pe deplin scopului măreț al educațiunii, decî nu-i mirare, că nu se pot produce progrese mai însemnate.

III. Corpul didactic. La cele 38 școli funcționează 40 învățători, din Hălmagiu 2 învățători și 1 învățătoare. Învățători calificați 33, ear necalificați 7, dintre cari 2 sunt preoți-învățători cu cursuri preparandiale. (În urma ordinațiunilor venerabilului Consistoriu diecesan în luna trecută sau prezentat 5 învățători pentru depunerea examenului de calificare, și din acest inspectorat).

Un învățător este fără cursuri, numai cu cunoștințele din școala populară. Învățători definitiv sunt 28, ear substituiți 12, dintre cari 2 preoți. Corpul didactic decî față de alte locuri este o forță destul de bine pregătită pentru instrucțiunea populară. Mai este însă o chestiune: vocațiunea (chemarea) învățătorului, care lasă încă de dorit, căci în parte de aici depinde înaintarea învățământului. Am esperiat, că sunt învățători, cari n'au mijloace de învățământ, luptă cu neajunsuri și sunt slab dotați și totuși fac progrese căci, au vocațiune, voie și resigănațiune. Salariile învățătoareșii, toate la olaltă reprezintă respectabila sumă anuală de 42.809 cor. și în proporție cu sărăcia populațiunii, este o jertfă considerabilă. Maximul salariului învățătoareșii face 1080 cor; ear minimul 488 cor. salariile învățătorilor corespund cererei legii. Ajutor de stat, mai cu seamă cuincuenalele sunt ce le primesc căci-va învățători și întreg ajutorul face 346 cor., foarte minimal ajutor față de 42.809 cor., ce jertfește bietul popor, susținându-și singur toate școlile din propriile mijloace.

Nici o singură școală de stat ori comună nu există în inspectoratul Hălmăgiului! Și nici n'au fost admoniate.

Să vedem acum, în schimbul acestei jertfe crunte de 42.809 cor. anuale, ce câștigă instrucțiunea bietului popor? Dacă facem o combinație, că cei ce au cercetat școala și au fost prezenți la examenul final, la olaltă dau copii instruiți în cele mai elementare cunoștințe, apoi — zău, stăm slăbuți; — instrucțiunea stă în uriașă disproporție cu jertfa adusă!

IV. Resultatul examenelor. Lăsăm să vorbească cifrele. Din 1961, căți au cercetat școala de toate zilele în anul școlar 1899 900 au fost prezenți la examen la 32 școli (la 6 nu sau ținut examene din cauza boalei epidemice) băieți 563, și fete, 220, de tot 682; ear din cei 817 obligați la școala de repetiție au fost prezenți: 27, va să zică numai 1/3 parte din căți au cercetat școala regulat ori neregulat, adevă din 1961. Ear progresul celor 782 se vede din următoarea tabelă:

De clasa I au fost	440.
„ II.	184.
„ III.	120.
„ IV.	25.
„ V.	3.

Va să zică numai 3 clase s'au produs; decî instrucțiunea s'a mărginit numai la cetit, scris rugăciuni și puțină socoată, minimul ce se poate pofti!

Acei 782 școlari, deplin instruiți, din punct de vedere economic, au costat cum s'a văzut mai sus 42.809 cor. anual, va să zică un băiat instruit a costat poporului 580 cor.

Considerând acum cele 335 mii suflete și numărul de 782 instruiți, trista iconă ni-se înfățișează, căci avem ca rezultat numai 43% instruiți, cari vor ști ceti și scrie din popor. Causa la acestea este în primul loc nefrecvența școlară din cauza sărăciei dar și din pricina nepăsării poporului, care nici amcu nu știe pricepe trebuința și folosul învățării, și pentru susținerea școlii așa zicând în zădar jertfește și atâta, cât jertfește. Ce fac însă organele subalterne pentru delătura acestui rău. Răspundă înșiși preoții și învățătorii. Binele cu de-a sila trebuie să-l faci poporului nepriceput, că nu merge cu sfatul bun și oare dela 38 școli, fost-a destul că numai 17 școli își arată regulat absențiile, cerend înțreținerea autorităților administrative? Nu mai 400 coroane s'au încasat ca pedepse pen ru nefrecvența școlară alor 2777 obligați la școală, după rapoartele văzute arată oare această sumă, că s'a folosit și asprime pentru îmbunătățirea frecvențațiunii?

După ce am văzut, că din 2777 obligați la școala de toate zilele și de repetiție au umblat neregulat 1468, ear la examen au fost prezenți 782 și aceștia împărțiți în clase, de clasa I. au fost 50%, de clasa II. 40%, ear de clasa III. numai 10%, tot pe lângă toate lipsele a fost lănișor.

După răspunsurile date la examene, rezultatul examenului în general a fost bun, căci din 33 examene ținute, s'a constatat că

examen bun au dat 19 învățători, îndestulitor 9, ear neîndestulitor 5 înși. Învățători, cari au dat examene mai bune sunt: I. Sabo (Guravale), G. Tomșa (Holtmizea), B. Dorca (Saturău), Z. Neamțu (Pleșcuța), Mihai Vidu, Enea Joldea, Parascheva Moldovan (Hălmagiu) ș. a.

Va să zică în acele locuri, unde frecvența școlară a fost mai regulată, mijloacele de învățământ și recuisite suficiente, ear învățătorii au fost cu zel mai mare.

Resultatul cercetărilor mele asupra învățământului, examenelor ținute din inspectoratul Hălmăgiului; ași dori din inimă să fie un îndemn puternic pentru toți iubitorii de progres al poporului, ca fie-care să-și facă datoria pentru delătura rețelilor și piedecelor ce stau în calea învățământului. Preoți și învățători! Voi sunteți lumina lumii, datorința aveți să luminați și să învățați, și cel ce va face și va învăța, mai se va chema! — zice apostolul gințile.

Amicul școlii.

ACADEMIA ROMÂNĂ

CONCURSURI PENTRU PREMI

1900.

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1900.

XX. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Epoca lui Mateiu Basarab și Văzduș Lapu.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1900.

XXI. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Istoria poeziei lirice la Români până la Alexandri.

Scriitorul, care va întreprinde opera va începe lucrarea sa pentru întreaga română, de la timpurile cele mai depărtate ale poeziei noastre, cercetând originea și începuturile ei, până în stinul poeziei populare. Va trece apoi în studiu pe larg poezia lirică din secolele precedente secolului XVII pe cea din secolul XVIII în special, și va veni până în timpurile noastre, descriind și analizând în mod dezvoltat pe toți poezii lirici morți astăzi, până la Alexandri excluși.

EXCURSIUNI.

(Valea Crișului alb. Munții apuseni).

I.

Nu știu cum, dar' așa de bine-m'căd vorba excursiune, și cu atât mai tare-m' place, când cetesc despre vre o excursiune.

Noi Români, mulțămiiță sorții care ne-așezat — avem provinciile destul de bogate în locuri de excursiune, măestrite de natură astfel, încât ai sorbi lumea cu ochii. Poate chiar de aceea e și mai idealizat românul decât alte neamuri, căci el, copilul resfătat al naturii — crescut tot pe colțurile dealurilor și creștetul munților, a moștenit din neam în neam acest dar, și — ar muri, dacă l'ar despărți de locul său...

Atâtea și atâtea locuri, pe cari ne sătenii ei preiuvitorii locurilor, tare le iubim și suntem bogăți de ele, și unde ochii senii, ori mai bine zis câmpenii potredesădu-se, nu le vor uita nici odată. Șoimoci cu impresurimea, Șiria cu feredul și estatea (ruinele) de unde zărești până în inimă Ungariei, apoi Munții-Apuseni și al Bihorului... la cari tot ai sta, să-ți privești. Ear dacă vezi odată împregiurimile Brașovului, malul Dunării și ținutul Jiurilor, apoi scur-

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

Poesii populare.

(Din Pustiniș).

Foșie verde de trifoiu,
Când trec mândră p'angă voi
Pe tin te vâd în răsboiu,
Pe frate-teu dând la boi.
Mândră sufletelu'meu,
Lasă răsboiul în smeu,
Și hai mâne la sălaș
Să mâncăm pâne cu caș.
— Bucuros bade'oi merge
Dacă calea vei direge,
Calea de-î gâti-o bine
Să nu dăm de vr'o rușine.
— Miro dulce bosioc...
Fii mândruță cu noroc,
Pe cale când mergi cu mine
Nu-î avè nici o rușine,
Că eu sunt de vișă bună,
Tu ești de partat cunună.
Io-s în stare de 'nsurat
Tu bună de măritat.

Frunză verde rosmalin,
De la câmp seara când vin,

Pe mândruța o aștept
Peste pod cu ia să trec.

Duce-m'ăși seara la mândra
Dar' e încuiată tinda,
Colo pe la miez de noapte
Se deschid ușile toate.

Floriceică din islaz,
Mândra-î plină de năcaz,
Că bărbatu-î puțin treaz
Și cu semne pe obraz.

Tosa Voicîu.

Când eram la maica fată
Netetezită, pieptenată,
Puneam la cap floricele
La gumazi puneam mărgelile
Și mergeam la joc cu ele.

Mă dusei ca după glume
Ca să fiiu și eu cu nume,
Să fii cu bărbat în lume
Să mai număr între nume.

Fată, fată tinărică
Nu lăsa gândul să-ți zică,
Și să-ți iei bărbat de mică
Bărbatul nu-î păpușică.

Ci stai până 'n vârsta minții
Și fii curată ca sfinți,
Nu rinji la tineri dinți
Ca să te țină părinții.

Dacă te măriți odată
Atunci a ești măritată,
Nu mai poți fi vindecată
Până-î lume nu ești fată.

Mândră pe obrazul tău
Rumenele de un zlot rău
Ști-te dracu cum le-ai pus
Că pe nas nu s'or ajuns
Că șa rămas nasu gol
Ca o muche de topor.

Nu te uita mândră hei
Nu te uita 'n ochii mei
Ochii mei nu-s de oglindă,
Ca să-ți vezi fața de mândră
Fața mea față de domn
A ta-i bucedă de somn.

George Dîrlea.

Lucrarea va fi întemeiată pe cea mai întinsă critică literară și estetică, punând în evidență nu numai frumusețile limbii, ale formațiunii ei, ale locuțiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte și ale variantelor de prin provinciile române, ci oglindirea moravurilor, a sentimentelor și, mai pre sus de toate, a idealului urmărit de poporul român în poezia sa.

O prefață largă va introduce pe cititor în opera aceasta; ea va cuprinde un studiu pregătitor asupra poeziei lirice în genere.

Termenul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1903.

XXII. Premiul Alexandru Bodescu de 1.500 Lei, dimpreună cu 1.000 Lei dăruieți de dl Ioan Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Monografia economică, statistică și socială a unei comune rurale din România și a unei comune rurale românești de peste granițe.

Monografia situațiunii economice a câte trei familii de țeran, fruntaș, mijloc și codași luate din cele două comune, în total șesă familii.

Autorul se poate povătuși, între altele după lucrările și după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reședința la Paris (54 rue de Seine) după ale lui Buchenberger și după ale lui I. Ionescu.

Se atrage atențiunea doritorilor la a căruia că ceea ce se cere este mai mult fapt și cifre și cât mai puține vorbe.

Termenul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1903.

XXIII. Premiul Statuei Lăzar, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Starea economică și socială a României actuale.

Lucrarea va înfățișa un studiu și un inventar asupra stării noastre economice și sociale, tractând despre toate institutiunile economice și sociale astăzi existente.

Dăm aici, în resumat, împărțirea lucrării.

Teritoriul și suprafața, cuprinzând, pe lângă suprafața României, un studiu asupra terenului și climatei, precum și asupra diviziunilor administrative.

Populațiunea cu ochire asupra trecutului. — Populațiunea rurală și urbană. — Mișcarea populațiunii. — Compozițiunea populațiunii.

Profesiuni și clasificățiuni diverse ale populațiunii.

Proprietatea din punct de vedere juridic economic și social.

Agricultura. — Administrațiunea, — statistică, — teritoriul agricol. — Cultura mare-medie și mică. — Salariul agricole. — Sistem de exploatațiune.

Plante cultivate. Cereale și alte plante cultivate.

Animale domestice. — Speciile și statistica animalelor domestice.

Producțiunea viilor în trecut și prezent. — Berea și alcoolul.

Pădurile. — Suprafața și regiunile păduroase. — Valoarea pădurilor.

Industria. — Starea industriei. — Regimul industrial. — Salariul industriale. — Industria mare și mică.

Mine și cariere. — Ochire generală asupra stării industriei miniere în România. — Exploatațiune de mine și cariere.

Comerțiul interior și comerțiul exterior. — ochire asupra trecutului și studiu asupra stării actuale.

Căi de transport pe uscat, Navigațiunea maritimă și fluvială.

Poste și telegrafe. — Ochire asupra trecutului. — Starea actuală.

Monete. — Sistemul monetar. — Statistica monetară.

Credit, bănci și instituțiuni de prevedere — Banca națională. — Creditul funciar rural și cel urban. — Casse de economie. — Asigurări. — Societăți de ajutor mutual și cooperative.

Finanțe publice. — Sistemul bugetar al României. — Bugetul Statului. — Sistemul de impozite. — Veniturile Statului.

Finanțe locale. — Statistica finanțelor locale, județene și comunale.

Datoria publică. — Studiu comparativ cu străinătatea.

Un capitol special se va consacra pentru starea actuală a României, cuprinzând toate gradele de învățământ și toate așezămintele de cultură.

Termenul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1904.

Comoara de aur.

— Povește igienice și de scăparea vieții, scrise pe înțelesul și pentru folosul țeranului român. —

De

Ionu Bugnariu Sălăjanul.

Motto: Sănătatea până la un punct este în mâinile noastre.

(C. Șt. S.)

(Continuare.)

Ouile.

Intre cele mai însemnate nutreminte ale noastre sânt și ouile, cari peste tot

sunt foarte nutritoare. Ouile ferte sunt mai grele de mistuit, ear celeasrate și sorbite în stare crudă — mai ușoare.

Ouile proaspete sânt pot cunoaște de pe aceea, că ținute spre lumină apar în mijloc limbezi și străvezii; scuturate în mână, nu colobatesc; pus în slatin sânt așază pe fund.

Ouile le putem păstra timp mai îndelungat, dacă le punem în cenușe, făină de ferăstrău, pleavă etc. Oamenii s'au mai deprins ale înmuia și în apă de var, sau ale unge cu oleiu, apoi ștergându-le repede ale așeza la loc potrivit.

Carnea.

Carnea este unicul mijloc de nutremânt mai însemnat pentru om. Carnea preste tot e ușoară de mistuit și foarte nutritoare.

Carnea cea mai nutritoare e carnea de animale domestice sugătoare și de pasere și peste tot de astfel de animale, cari se nutresc cu mănăcări de plante. Carnea de animale sălbatice răpitoare nu este bună de mănăcat, pentru că are miros respingător (neplăcut).

Cea mai bună carne e carnea de vițel, care între toate cărnurile e cea mai nutritoare. De regulă vitele de culoare albă și piele fină au mai bună carne, decât vitele de culoare închisă (sură) și cu piele groasă.

Carnea de oale peste tot e ușoară de mistuit O scădere însă are, e prea grasă și are gust de sâu.

Carnea de porc e destul de nutritoare dar fiind că de regulă, nu tot stomacul e în stare a o mistui ușor, sărată sânt mistuită mai ușor.

Carnea de vițel și de mel e mai puțin nutritoare, dar ușoară de mistuit.

Multe popoară mănăncă și carne de cal. Aceasta dă o mănăcare nutritoare, dar nu e așa gustoasă, ca altă carne.

Carnea de animal de casă sburătoare precum: de pui, porumbi încă e ușoară de mistuit și nutritoare; asemenea o și carnea de găscă sau curcă.

Carnea de epure, căprioară, mistreț peste tot e foarte nutritoare și destul de ușoară de mistuit; dar nu este potrivită pentru tot stomacul. Sburătoarele sălbatice, precum: rața sălbatică, porumbul sălbatic, potârnicchia, fasanul, prepelița etc. ne dau carne unsoare de mistuit și preste tot nutritoare.

Carnea de pește preste tot e puțin nutritoare și grea de mistuit, — dacă e prea unsoasă.

Carnea stricată.

Să nu mănăcăm carne stricată sau carne de animale moarte, pentru că aceasta e primejioasă pentru sănătate. Astfel de carne nici să se vândă nu este ertat.

Carne stricată se poate cunoaște de pe culoarea sa întunecată s'au verzie, și de pe mirosul său puturos.

Nu este ertat să mănăcăm carne de animale, cari au pățimit de ceva boală.

Animale, cari sufăr de sgaibă, de răpiciugă sau de turbă, nu este ertat să se taie în măcelăriile publice. Acestea numai decât să ucid ori împușcă și să îngroapă în fața diregătoriei respective. Boale, de cari pățimesc atari animale, sunt infectătoare pentru om: ele ne cauzează moarte între cele mai grozave chinuri; pentru aceea să fim cu cea mai mare băgare de seamă, când avem de aface cu animalele bolnave.

Păstrarea carnei.

Vara să strică carnea foarte iute. Deci este de lipsă, ca măcelăriile să fie provătute cu ghiețare, unde se poate ținea carnea totdeauna în stare proaspetă și rece.

Pentru păstrarea carnei este de însemnat, ca măcelăriile și cămările pentru carne să fie curate.

Pregătirea carnei.

Este primejdios a mănca carne crudă căci prin aceasta putem introduce în corpul nostru trichine, mai tirziu plantice și și alte morburi.

La pregătirea carnei și a altor mijloace de traiu trebuie să ne nisum la aceea, ca să fie cât numai se poate de ușoare la mistuit și tot odată și gustoasă.

Modurile de pregătire a carnei sunt: ferberea, prăjirea, sau strufarea și frigerea.

Fierbând carnea cu apă, sare și legume, avem zama sau cioarba. Zama absoarbe în sine o bună parte din materiile nutritoare aflătoare în carne, de unde urmează apoi că carnea feartă devine mai puțin nutritoare.

Carnea pregătită și friptă este foarte gustoasă și nutritoare.

Oamenii sau deprins a mai pregăti din carne și felurite umplături, precum cărnați, salam etc., cari fiind pregătite cu multe materii aromatice, au o putere inferbântătoare.

Unsoarea,

Prin întrebuințarea unsoarei și a slăninei la pregătirea materiilor de nutremânt (fierbere, frigere), mănăcarea devine cu mult mai nutritoare și mai gustoasă; numai nu trebuie să le folosim afară din cale.

punga până la fund și dai tot, ca, numai tu să odată să le vezi..."

Unii vor zice, că mai bine e acasă la oraș, colea în pădurea ori pace la masa cu bere etc. Da, da, e foarte bine, și nicăiri nu-i bine în lume, ca acasă la tine, dar vezi, la oraș recrearea se face la cafenea în aerul corupt și nădușit, unde ești silit să înșpiri atâți microbi din felurite morburi apoi mai adaugă convenirea cu amicil (?) la dardii etc, de unde te despărțești a 2-a ori a 3 si, frânt, și cu pungă slăită, fu-ndu-ți-se față atâtea parale cât ai pute face excursiuni 2 luni de zile, iată dar plata celor ce iubesc să rămână acasă — la oraș. —

Eram abia — cum aș zice — băet, când ajunsei și eu stăpân de capul meu, tu atunci un dor ascuns mă tot mâna spre munții cei vedeam în orizont, departe, departe spre răsărit. Abia așteptam să vina ferile mal, când o și luat... în lăua „băta h mână și la drum“ zile întregi pedestru prin celea sate și ținuturi frumoase. Mergeam, ispitind și gândit, că ce o fi fost pe-acolo întrecut, ce misteril vor fi cuprins castile în ruine pe lângă cari treceam? Dar apoi valea Crișului alb dela Hălmgă în sus? Nu facem 50—60 pași ca să nu mă abat din drum spre a cetii epitaful crucilor

din cale, de cari atâtea se află în acest ținut că nicăiri unde-va. Cugeti că e cimiteriu, dar acum așa e, căci aici se odihnesc trupurile luptătorilor pentru libertate. Meditam asupra vitejilor căzuți pentru desrobirea nației — și în acestea cugete ajunsei în Baia de Criș și mă apropiam de Tebea.

Încă dela conșcolari auzisem despre „Gorunul lui Horea“ ear acum eram fericit că-l vedeam înaintea mea. Am ajuns la acel loc, de unde s'a pus începutu mișcării pentru eliberarea iobagilor români din sclavia seculară. Mi părea că ved eroii libertății sfătuindu-se, cum se fac și cum se înceapă desrobirea, ba mi-se părea că și aud glasurile lor duioase și vâerătoare iar apoi amenințătoare.

Mi-am făcut cruce rugându-mă pentru ei și leam zis:

Dormiți în pace, umbre, martirii români-me!

Ce ați îngrășat pământul cu sânge de eroi

— — — — —

Voi vați plinit chemarea și sânta datorință Când pentru a țării bine cu gloriil vați luptat

— — — — —
Dormiți, dormiți în pace, voinicil feciori de munte

Dedați din tinerete a merge tot în frunte

A nu ști de pericol, de moarte și nevoi!

— — — — —

M'am întors spre crucile din jurul bisericeii și eată: pe un mormânt părăsit ved o cruce de lemn roasă de dinții vremii și cetesc pe ea numele lui Avram Iancu. — Ce impresiuni?! Ce simțeam cugetându-mă la acel geniu... care tot... tot a dat pentru națiunea sa!! Ce a umblat, cât s'a luptat...!

Părăsisem și aceste locuri, ear după-ce în Brad am odihnit câteva zile, am luat-o spre înfundătura munților și am ajuns la Michaileni, locul unde luptătorii Români au fost tradați de 2 ori, atât 1784 cât și în 1848. Trecuri peste Buceș pe lângă Vulcan pe Cernița în jos și am văzut locul unde au fost bătut Hatvani cu „Kentesi“ lui... și am ajuns în orașul aurului unde-am ră-mas peste noapte.

— — — — —
In ziua următoare am pornit spre Roșia ca să ved băile unde sau ascuns Ungurii în 1848 și de unde Moșii li scoteau afară făcându-le fum la gura băilor.

P. Vancea.

DORINȚE OMENEȘTI.

Dumnezeu Tatăl șade pe tronul dumnezeesc și ascultă dorințele oamenilor, ce să ridică spre Dinsul.

La dreapta și stânga Atotputernicului ședeau arhanghelii însemnând, în cărți mari, acele dorințe. Impregiur erau așezați trimișii poruncilor lui Dumnezeu, gata a le implini.

Atotputernicul asculta, asculta. Acuș suridea cu bunătațe, acuș mai serios.

Arhanghelii scriau, scriau și cu toate că cărțile erau foarte mari, totuși să umplură curând.

Dumnezeu-Tatăl examină cele scrise și făcea observări la fie-care dorință. Apoi privind împrejur, precugeta pe cine să trimită spre a implini poruncile sale.

Deosebitele soiuri de cereale dar mai ales grâul, săcara și porombul (cucuruzul) să macină în moară. În chipul acesta avem făina.

Făina este cel mai însemnat mijloc de trai; din ea se pregătește pâinea noastră cea de toate zilele.

Făina o putem păstra timp mai îndelungat la loc uscat și aerisat. Dacă făina să jilăvește, ușor se încuibă în dînsa carii de făină, prin ce gustul făinei să amărește. Făina ținută la loc cald și umed se srică iute, se mohnește și devine nefolosiveră.

Făina bună n'are miros neplăcut și gust rău; colorarea ei este alburie, și frecată între degete, o simțim fină și desfacută în elemente. Mirosul făinei sricate e neplăcut și puturos; gustul amăriu, colorarea roșiatică și, frecată între degete se face globuleț.

Făina poate fi stricăcioasă cu deosebire atunci, când se află în dînsa mana săcării, carea adese ori se poate cunoaște numai de pe punctul de colorare brunetă ce să arată în făină.

Făina câte-odată e falsificată, adecă amestecată cu var. plumb etc.. Astfel de făină poate fi păgubitoare pentru sănătatea noastră.

Făina nu o putem întrebuința în stare proaspătă, ci pregătim din ea pâine, prăjitui mămaligă.

Dela sate.

În N-rul din Dumineca trecută al „*Tribunei Poporului*” ați bine-voit să publicați o scrisoare despre examenul din comuna noastră Cuvin. Poate să fie ceva adevărat din cele scrise, dar tot ce se zice de Inv. dl Popoviciu, nu e adevărat. Așa se vede că fratele Teodor Serb, numai satul și pe învățătorul lui cunoaște, ear pe alții nu. Altcum nici nu-i mirare, că e om tiner, dar atunci ar trebui să tacă dacă nu știe ce zice. Am avut noi învățători mai buni decât Popoviciu, ear în alte sate sunt și azi, alții, cu mult mai buni. Dar se fie așa cum zice T. Serb, totuși, ce folos avem de vrednicia învățătorului dacă, de când e la noi în sat apoi numai necaz ne face, că a făcut partide între oameni, cari așa sunt de ațiați uni contra altora, de stau să se omoare, apoi inteligența tot din pricina lui d-nul Popoviciu nu trăește bine, dar acum mi-se pare că s'or dat toți laolaltă și pe Popoviciu l'or lăsat afară. Încă n'am avut nici un dascăl

„Trimite-mă pe mine, Atotputernice”, să ruga „bunătatea”.

„Tu ești prea bună și vei trece hotarele bunătății mele.”

„Lasă-mă pe mine!” strigă „răutatea”.

„Ca să faci ca oamenii să simtă mai mult strictețea mea! — Nu!”

„Conștiința” ar fi poate mai bună — cuteză să zică arhanghelul Mihail, întorcând o foaie.

„Sau „iubirea”, adausă Gavril repede.

„Nici una, nici alta” — respunse Ziditorul. „Aceasta nu e destul de precugetată, ceialaltă prea mult; aceasta ar fi sedusă de inimă, ceialaltă de cap. Eu voesc să însărcinez cu asta „dreptatea”.

„Lasă-mă pe mine aici”, — să ruga aceasta, — „pe pământ nu mă simt destul de bine”.

„Bine, rămâi dară, — și fi tu trimisul meu, tu care faci bine fără a ști și fără a cunoaște, tu, o oarbă născută: — „Întemplantare”.

tradusă de: Iuliana Nasticu.

care să umble atâta pela lege ca dumnea-lui. Satul nostru a fost de pildă înainte altora pentru-că toți trăiau frățește și domni și prostii, ear de când e aici Popoviciu nu se pot vedea de urți și dașmănie. Așa dar' mai mereu cu lauda. Căutați se vină satul ear' la rând, ca mai nainte, apoi vă puteți lauda.—Cine se faloșește, lăudându-se pe nedrept, rămâne de rușine.

Mă rog, să binevoiți a publica scrisoarea mea ca să se știe, că nu toți suntem de părerea lui T. Serb.

Un plugar.

— Din Cuvin ni-se serie ca întregire la raportul din numărul trecut, că la școala de fetițe condusă de tînărul învățător Dimitrie Iișu examenul a fost spre mulțămirea tuturor; ceea ce de altcum știm și de la Păritele Trăian Vășian care a fost comisar consistorial. — Dăm cu plăcere loc acestei știri, și ne bucurăm că învățătorii noștri își fac datorința în conștiință!

Examenul. Prin foi am citit despre sporiul examenelor de pe la sa'e; am așteptat ca vre-unul din cei chemați să arate ceva și despre examenul școlar ținut la 25 Maiu a. c. în comuna Berliște, ceea ce nefăcând-o o fac eu, ca unul dintre participanți.

Examenul s'a început la 9 ore și a ținut până după 12 ore în prezența d-lui comisar școlar Pavel Gaitoviciu, a Prea On. dn. protopop tractual (care nu știu din ce cauză n'a luat parte la examen decât numai la fine) și a unui public numeros, fiind în aceeași zi și nelucrare la câmp.

Responsurile, ce le-au dat școlarii din toate obiectele de învățământ, au fost foarte bune și înțelese, și puteai vedea pe fețele părinților bucuria nespusă de mare ce o simțeau.

La fine ne mai făcură o plăcere foarte mare doi școlari cu predarea „*dialogului*”: *Nu e iertat a umbla după cuiburile păsărilor.*” Comisarul școlar dl Pavel Gaitoviciu în prezența publicului adunat, mulțămeste bētrānului nostru învățător pentru truda pusă și pentru sporul dat. Domnul și bētrānului nostru învățător Nestor Surlașiu decând servește ca învățător la noi, adecă din anul 1863, a dat acum al 37 examen anual, și precum în totdeauna, așa și acum a dovedit că-și cunoaște chemarea sa, cinstea și lauda i-se cuvine, deci în numele tuturor celor ce au fost de față la examen, viu și pe această cale a mulțami domnului învățător, rugând pe bunul Dumnezeu ca să ni-l țină încă mulți ani întreg și sănătos, spre bucuria și fericirea comunei noastre.

Un participant.

PARTEA ECONOMICA

**Asigurați-Vă produsele de câmp
contra
pericolului de foc.**

După multă muncă, ce s'a jertfit pentru cultura produselor de câmp, după multă frică, îndurată de către elementele sricăcioase, mulțumită bunului D-zeu, agricultorii harnici cu brațe sirguincioase au început a le aduna și adună bărbătește, grâu, sēcără, orz, ovės, fēn, ca să le așeze în siguranță, să aibă peste iarnă și până la alta recoaltă pentru traiul lor și a familiilor, pentru hrana vitelor; pentru acoperirea multor trebuințe, și pentru ușurarea multor sarcini, ce se recer.

Cu câtă bucurie și cu ce mulțumire privim toți la holdele întinse

cu crucile nenumărate de grâu auriu, la stogurile înalte și la girezile bogate, adunate în locurile de treerat, țărurile cu clăi de fēnuri aromatice.

Câtă bogăție de valori se adună și se pun la adăpost! Cu câtă muncă, cu câte griji și câte speranțe se razimă pe ele! Însă dacă cu atâta trudă, grije, frică și cheltuială le-am adunat, și le-am pus la adăpost sunt ele și destul de sigure aci? Nu!

Mulțime de întemplantări triste am cetit, am auzit, ba am și văzut cu ochii, că focul a prefăcut în scrum și în cenuse mulțime de produse adunate la arși, la locurile de îmblătit, în țăruri, în șure, prin cotărel și magazii, prin podurile caselor chiar; și cu dēnsele dimpreună au nimicit subsistința și multe speranțe și planuri bune și frumoase ale biefilor păgubiți.

Orî cât s'ar păzi omul, nu are destulă prevedere se preintimpine primejdia fatală; căci schintea sorții rele se furizează din mașina de treerat sau din pipă ori luleaua muncitorului preocupat de grabă în munca sa, din jocul pruncilor nevinovați, sau o pune în adins mână blăstemată a tăciunului bătute D-zeu, de multe ori chiar din nouri trasăetel fără de veste sare între produse și le nimicește lăsându-ne plini de groază și întristare.

Dar' mulțumita lui D-zeu, că în timpul nostru și acest rău se poate delătura. Ce e drept, a silă mai poți scăpa ce a ajuns odată prada focului; însă economul înțelept își asigură valoarea produselor sale și în câmp și acasă și pretutindenea.

Spre acest scop societățile de asigurare oferă agricultorilor toate modurile posibile. Nu numai că se plătește pentru asigurare un premiu bogat și foarte neînsemnat; dar nici nu se recere depunerea banilor pentru aceasta în momentul când se face asigurarea; ci și peste o lună, două și trei luni se poate plăti neînsemnatul cambiu subseris când omul a mai vindut ceva din bucate și și-a făcut bani.

Și ferească Dzeu de întimplare; însă la caz, dacă s'ar aprinde și ar arde bucatele asigurate, societatea le plătește, detragându-și din suma de desdaunare numai inclusive rata cea din premiu, în restimpul căreia s'a aprins obiectul asigurat; așa dar mai nimic; iar păgubitul și-a primit întreagă valoarea asigurată, despăgubindu-se prin înțeleptul și bunul său gând, ce l'a avut de s'a asigurat.

Indemnăm deci cu tot din adinsul pe poporul nostru agricultor, să nu pregete a-și asigura mai cu seamă rodurile câmpului, cari tot-odată sunt și rodurile capitalului și a muncii sale de peste an.

Ear dintre societățile de asigurare recomandăm banca generală de asigurățiune „*Transilvania*” din Sibiu, care mai în toate comunele locuite de români își are reprezentanții săi între inteligența română, preoți, învățatori etc., cari stau la dispoziția publicului la îndemână cu toată dragostea și bunăvoința.

Asigurându-se poporul nostru agricol, va scăpa o mare parte de valori din economia sa din prada focului, și pe sine de multe daune.

Ion Simu.

Din public.

Mulțumită publică.

Subscrișiți, în numele parohiei gr. or. române din Panciova, ne ținem de sfântă datorință a aduce pe calea aceasta mulțumita noastră cea mai profundă acelor amai domni, cari au binevoit a da ajutor sfintei noastre biserici, ajutor în bani:

La lista 1., colectant dl Ilie Traian, au contribuit: D-nii: Alexandru P. Popoviciu, protopop 4 cor.; Dr. Alexa Mangun, avocat, 5 cor.; Dr. Petru Cornean, avocat 3 cor.; Toma Stanca, 2 cor., I. Traian, 4 cor. Suma: 18 cor.

La lista 2., colectant dl Dr. Pavel Oprea, au contribuit: D-nii: Vasiliu Damian, protopop, 2 cor.; Nicolae Bedea, vicenotar, 2 cor.; Alexandru Draia, 2 cor.; Stefan Albu, profesor, 1 cor.; Constantin Costin, profesor, 1 cor.; Simion Bacila, paroh, 1 cor.; Dr. Pavel Oprea, profesor, 2 cor.; N. N. 20 fl.; Ioan Jurca 60 fl.; Nicolae Pșcurariu 40 fl. Suma: 16 cor. 20 fl.

La lista 3., colectant dl Dr. Aurel Oprea, avocat, au contribuit: D-nii: Maxim Popoviciu, protopresbiter, 6 cor.; „Bosșana”, institut de economi, 20 cor.; G. meon Jivoicovici, contabil, 2 cor.; Dr. B. reovan, medic 4 cor.; Dr. Aurel Oprea, avocat, 10 cor.; Alexandru Costean 5 cor.; Petru Milutinovici, 5 cor.; Ion Budințean, avocat, 10 cor.; Corneliu Budințean, 10 cor.; d-na Matilda Budințean, 10 cor. Suma: 74 cor.

La lista 4.: Dr. G. Dobrin, avocat, 10 cor.; Dr. Corneliu Jurca, avocat, 4 cor.; P. Bujor 2 cor. Suma: 16 cor.

Dl E. nanuil Ungureanu, avocat a binevoit a trimite prin asigurat postal 20 cor.

Tinerimea română din Panciova a dat o petrecere în folosul bisericii noastre aducându-ne un venit de 52 cor, 63 fl. Suma totală: 196 cor. 82 fl.

Spre înfrumțesarea sfinte noastre biserici s'au dăruit următoarele obiecte.

Dl George Hasan și soția: o iconă veche, care reprezintă pe sfânta Treime; Dl Lazar Sumedre și soția sa Ana: mășmentul domnului nostru Isus Christos; Dl Mareu Almajanu și soția: 3 candelă de gînt de China și o iconă a Sfintei Treime; Dl Stefan Bogdan, notar comunal în Orș și soția sa: o cruce de argint de China, candelă și un mășaiu pentru analog. Doamna Sofia Bojin din Seleuș: un stichar prețios.

Dl Ioan Dehelean, inv. în Oficiu:

soția: un vas de argint de China pentru mir și un mășaiu pe iconostas. Doamna liana Fizeșan: un mășaiu pentru sfântul pristol. Teodor Leucuța și soția: 6 stichare pentru ministranți. Doamna Paulina Petoviciu, soția dlui preot Vichentie Petroviciu din Toracul mic: 2 stichare pentru ministranți și un mășaiu cusut roată în treicel. Doamna Pelaghia măr. Spariosu din Toracul-mic: un mășaiu. D-na Catița Bușulău Sânt Michaiu: două mășaiu de lăcă. Simeon Marocu și soția: o iconă a sfântului Dimitrie și un ștergar. D-na Ana Jivoviciu, dl Petru Baba și soția: o iconă a sfântului Nicolae și un ștergar. Doamna Amalia Ionescu din Biserica-Albă: o iconă ce reprezintă restignirea Domnului nostru Isus Christos. Dl Nicolae Crăciun și soția: o iconă a Maicei domnului nostru Isus Christos, și un ștergar. Doamna Anastasia Voina: un stichar pentru ministranți și oale cu flori artificioase. Dl Vasilie Găpădoș ștergare, și d-na Elizaveta Panțer: un ștergar.

Prin această decă toți acești marini creștini pentru faptele lor nobile și vânice de toată lauda mulțumita noastră cea mai profundă, dându-le bunul Dumnezeu viață îndelungată și plină de îndestulare și fericire.

Panciova, la 24 Iunie 1900.

— În numele comitetului parohial:—

Lazar Sumedre, Nic. Timar,

președinte, notar.

Noutăți

Arad, 20 Iulie 1900.

O lămurire se impune. Înregistrând spațiul fasciculei XX din enciclopedia umonică a dlui Gelehrter dela Sibiu, confrății noștri scriu (n-rul dela 4/17 c.) următoarele:

„Stăruința redacțiunii și editurii de-a doua această operă la bun sfârșit în butul tuturor greutăților, cu care se luptă, merită recunoștința și sprigina publicului...”

Ne rugăm: ce fel de greutate întinșim di Diaconovich? Doar! Lexicograful nemțuț se dau la foarfecă fără împotrivire, ear' călădespre încasările din România, d'asemenea nu se poate plânge!

Sărbări înubilare. În ziua de 12 Iulie s'a sărbătorit la biserică din Șieșeș, cu hramul „Unirei”, aniversarea a 200 de ani dela unirea unei părți a bisericii române cu Roma. — În ziua de 28 August se va pete hramul bisericii din Șieșeș, omagiu public și sărbătoresc întru onoarea și prăznicirea Răscumpărătorului nostru Ius Cristos.

Sărbarea se va face cu mare solemnitate, fiind întocmită de un comitet constituit pentru acest scop.

Popor vrednic. Joi la ziua de S. Petru și Pavel s'a ținut alegerea de învățător la școala veche din Săn-Nicolau la noar (Bihor). Invitat de mai mulți frunți și din comună și sub condiținea de a l-se înbușca și sălariul, a recurs și învățătorul Ioan Rău din Comănuș, care a mai servit în acea comună 3 ani. Dintr. 4 recorenți b-rul popor din Săn-Mihăușul Română slege acum a doua oară pe fostul său învățtor Ioan Rău, făcându-i salar de aproape 500 fl. (1200 coroane) pentru a-l pute vedea ear în mijlocul său, căci, ziceau oamenii: „pe acestu-l cunoaștem și știm că se „adermeleste” (măști) să-I dăm.”

Tot acest popor a fost, poate singurul în Bihor, care înalate cu trei ani, în ședința comitetului parohial, n'a primit ca eminențele să le solvească statul, zicând: „școlile sunt ale noastre, deci până putem datorință avem să le susținem”. Estă epă-școlii școlii române! Numai înainta, bra-valor Sănmiclăușeni, căci Români suateți și știți bine că:

Curagiu și virtute și voe de fer
Românul acestea le are din cer,
Și astfel de arme când poț a purta,
Mai crezi tu, Române, că nu-i triumfa?

Încă odată v'e zicem „înainta” și triumful va urma, căci: „Cu noi este Dumnezeu”.

Hram. Ziua sf. „Petru și Pavel” a fost o adevărată sărbătoare pentru comuna Zervești situată în apropierea orașului Caransebeș, care, deși cu o populaținea mică, dar curat românească, a dat destulă dovadă și l-ai an că păstrează cu credință și scunpitate obiceiurile strămoșești; ori ce Roman cu inimă bună simte bucurie și mulțumire sufletească, când vede cum poporul nostru românesc în timpurile acestea grele rămâne credincios și jertfesc pentru a păstra și amintele străvechi. La serbarea hramului bisericii de sf. Petru și Pavel, când comuna întreagă a fost îmbrăcată sărbătorită, s'a ținut obiceiul „pedee”, la înălțarea acestei zile mărețe su contribuți și credincioșii aparținători comunelor învecinate prin aceea, că au luat parte; s'au obșernat și persoane din inteligența din orașul Caransebeș, deși timpul plouă a împedecat mult, ca numărul oaspeților să fie în raport cu numărul din anii trecuți. Aștești serbări a premers serviciul d'zeesc, la care au participat și credincioșii din comunele vecine. Al. Liturgie a fost celebrată în mod solemn de tinerul preot Ioan Lucaș; cântările biseciciei au fost bine executate de canonicii biseciciei; ea o surprindere însă pe-a im-provisionat cântarea „Mărire Tatălui” pe podobie, cântată solo de d-na preotăsa Georgina Lucaș care cu vocea-I sonoră armonioasă a delectat în mod admirabil, asemenea pricomena „Spune-mi, D ne, ce este omul” a fost cântată de D-na tot cu ac lași tact și precizie; servescă-I spre onoare simțetei d-ae, căci rugăm pe Dumnezeu ca și în viitor să avem ocaziune a auzi astfel de cântări armonioase. După cântarea prices-

nei, pe la sfârșitul Liturghiei preotul a rostit o cuvântare ocazională potrivit acestei serbări, arătând faptele mărețe ale acestor sfinți apostoli, suferințele și necazurile lor pentru credința tare în Mântuitorul, apoi respăta meritată dumnezeiască, sfătuind cum cu creștinii să trăiască, ca să câștige fericirea veșnică; această cuvântare a fost ascultată cu mare atențione. După amezai s'a început petrecerea populară, care a fost foarte animată, jocurile naționale românești nu lăsau nimic de dorit; astfel și-au petrecut în era mai bună armonie până seara târziu, când petrecerea și-a luat sfârșitul, lăsând în inima celor de față frumoase suveniruri. — Observatorul.

Manevrele din est-an se vor ține în giurul Belușului. Brigada 34 compusă din regimentul 83 (3 batalioane) și din 1 batalion al regimentului 61, va pleca din Arad în 3 August st. n. Trecând peste Șiria, Ienopolea și Bălu, în 5 zile trupele vor ajunge în Beléyes Ujtak. Regimentul aici va fi încadrât în B-Ujtak, Petrani și B-Vafani. Exercițiile de brigadă și ale diviziilor vor avé loc în ținutul Belus. B-Ujtak, B-Vafani și Petrani. Acolo se vor întâlni în 22 August, cu artileria din Sănmiclăușul mic, unde vor continua manevrele împreună până în 4 Septembrie n., când trupele din loc se vor reintoarce acasă pe jos.

Foc în Arad. Eri seara la orele 9 s'a aprins și a ars de tot casa Nr. 3 din strada Vendel (suburbii Sarcad).

Festivități culturale în Sătmăre. Se trimite invitare la festivitățile fixate pe 2 Aug. st. n. a. c. în Sătmăre (comit Sătmărean XXXIII. și a adunării generale a reuniunilor în sărbătorile din archidiacon. sătmărean, aparțin. diocesis Oradava. Programul festivităților: 1. St. Liturgie la 7 ore dimineața; 2. Adunarea generală a învățătorilor; 3. Adunarea „Astrei” des. Sătmăre; 4. Prânz comun. Seara la 7 ore: Concert. după care va urma petrecerea cu dans. Prețul de intrare: pentru persoaă 2 cor., în familie 1 cor. 60 fl. Suprasolviri se primtas cu mulțămăta. Veniul e destinat în favorul: „Astre”, „Reun. învățătorilor” și al școlii locale.

Un netrebule. Cel care mai fără rușine a scris împotriva P. S. Sale episcopului Goldiș și a calomniat în chipul cel mai odios pe toți fruntașii diocesis Aradului, își semna articolele din „Tribuna” dela Sibiu cu pseudonimul Odiseus.

Știam de mult, că numele lui adevărat este L. Triteanu și că el este instructor în familia Mocsonyi. Primisem, de asemenea, de mult plângere, că acest tip a escrocat tinerețea și neviovăția unei învățătoare, căreia i-a promis că o ia în căsătorie, spre a-l pute storcea și bani. Nu s'a ținut în urmă de cuvânt.

N'am scris însă nimic contra lui, fiind sigur, că în cele din urmă el își va face de cap și în stul familiei Mocsonyi.

Affăm, într'adevăr, că sus amintitul „tiner de mare speranță” a și fost îndepărtat din familia care-l angajase, desigur, fără să aibă cunoștință de isprăvurile sale.

Nici acum n'am lua notă de acest tip, dacă n'am afla, în același timp, că omul cu prima caută adăpost chiar la mitropolia din Sibiu, unde I. P. S. Sa i-a făcut onoarea să-l invite chiar la masă.

Pentru ce anume virtuți vrea I. P. S. Sa să-l respătească? Pentru-că a injurat și calomniat pe un episcop, ori pentru-că a nenorocit o fată care-l iubia?...

Stipendiu. Societatea „Transilvania” publică concurs, pentru ziua de 15/27 Septembrie 1900, spre a acorda un stipendiu de 800 fl. anual, destinat studiului medicinei la una din facultățile de medicină ale Ungariei.

Cererile se vor adresa secretariatului societății în București strada Morfeu Nr. 13 însoțite de următoarele acte:

- a) Diploma de bacalaureat. (Testimoniu de maturitate) în original.
- b) Un certificat medical constatator, că concurentul nu este atins de nici o infirmitate sau boală cronică.
- c) Un certificat de paupertate de la autoritatea comunală locală, legalizată de notarul public.

Este bine feteles, că stipendiuul nu se va acorda decât aceluși din concurenți, care prin actele cerute va proba că are note superioare celorlalți concurenți.

Cererile venite după data fixată mai sus nu mai pot lua parte la concurs.

Neolog. Ana Dr. Dăinuș n. Totoznu, după îndelungate suferințe de mamă, provăzută cu sfatele taine, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului seu, în anul al 28-lea al vieții și al 4-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea defunctei s'a făcut din casele părințești de la Chișlău (lângă Alba-Julia) Joi, 19 Iulie n. la oarele 8 d. a. — Fie-I țărina ușoară!

Cas de moarte. Medicul Dr. Trayler Andor dela spitalul din Arad a răposat în mod subit alaltăeri în vârstă de 33 ani.

O victorie a Burilor.

De când cu izbucnirea revoluției boxerilor în China și mai ales de când evenimentele de acolo au luat o întorsătură serioasă, tragedia ce se desfășură de atăta timp în Africa-de-sud a fost dată aproape uitării. O mână de oameni luptă acolo de atăta timp pentru menținerea independenței lor câștigată cu greu și cu prețul atător jertfe, și această mână de oameni, care a dat dovezi de atăta energie și de atăta drept pentru a trăi de sine, n'a reușit până acum decât să atragă un moment simpatia lumii civilizate, pentru-ca apoi să fie dată uitării și pradă unor oameni interesați.

Și doar acest brav popor bur a dat lupte și a câștigat victorii demne de învidiat de către chiar popoarele mari europene, pentru-ca să nu fie lăsat să moară de-o moarte atât de nedreaptă. Dar chiar acum în timpul din urmă el, atât de desconsiderat prin nepăsarea puterilor mari și prin lafrângerile mari suferite de o bucată de vreme, a reperat o victorie strălucită față de numărul mare al vrășmașilor, cu care are de luptat: la Nitrals.

Totuși nici această victorie, acest strigăt ultim poate, îndreptat către statele puternice pentru a nu-l da cu totul uitării și a interveni odată pentru a pune capăt unui război strigător de nedrept, nu pare să fie auzit de către acestea. E o crimă războiul căutat poporului bur de către Anglia, desigur ea însăși atrasă în această infamie de către căți-va inși, pescuitori de afaceri de îmbogățire, dar e și mai mare crimă, când Europa stă nepăsătoare în fața acestor crime săvârșite de către unul din popoarele, pe care eram deprinși să le privim sub o față mai frumoasă.

Dar dreptatea e pe partea Burilor; norocul armelor încă pare că începe a le suride earăș, și în curând o mână de oameni se va pute mândri, că a biruit și oștile unei mari puteri și nepăsarea vinovată a celorlalte.

Posta administrației.

Dlul Teodor Pap în Baraconi: Cei primiți la 2 Iunie sunt abonamentul pe semestrul I. Acum V'e cerem pe semestrul II. din 1900, fiindcă abonamentele se solvesc înainte.

Dlul T. V. în B.: 8 coale sunt gata, prețul e prea mic; s'e fie cel puțin 40 cr. De te învoești, răspunde-ne. Turt. sunt bine. La bună revedere!

Dlul Orasovicu Milan în Cuvin Am primit pe semestrul I. V'e rugăm și pentru al II a.

Dlul Toma Bojan în Lubuca. Cartea ce o cereți nu se află, ear în cărțile ce se află la noi de vânzare se publică în foae de pagina a 4-a.

ULTIME ȘTIRI.

Războiul din China.

Dintre puterile europene două inse luptă indeosebi împotriva marelui împărățit chinez. Una e Germania, care cea dintăiu și-a scos sabia din teacă pentru apărarea cinstei stea-

gului său, ear' a doua e Rusia, căreia China i-a declarat războiului. Situația Rusiei cu mult e mai ușoară decât a Germaniei sau a altei puteri europene. Ea se află în vecinătatea Chinei, având în stăpânire trei părți din Asia și stându-i la îndemână trenurile din Siberia. Afară de astea acțiunea Rusiei e cu mult mai repede și mai vioaie decât a Germaniei. Ea face puțină diplomație, dar cu atât mai mult lucrează.

Dintre știrile mai noue înregistrăm următoarele:

Londra, 19 Iulie. Cu data 18 l. c. se telegrafează din Shanghai: Rapoarte chinezești anunță, că generalul Nieh a căzut în lupta dela Tiencin. Averile străinilor din provincia Santung au fost nimicite cu desăvârșire.

În Niuciuang situația e foarte îngrijitoare. În oraș se află 70 cazaci, ear' afară, în fața orașului, stau două vase de război japoneze și unul rusesc. Orașul e impresurat de Boxeri,

Petersburg, 19 Iulie. Cu data 16 l. c. se vestește din Ircuț, că de două zile Chinezii sacalineni neîntrerupt bombardează orașul Blagovescense. O altă știre spune, că Rușii au ocupat Aigunul. Ei au pășăit Talganul și acum sunt așteptați în Kiacta.

Bientou, 18 Iulie. Generalul Borgnis des Bordes, comandantul-suprem al trupelor indo-chineze a răposat.

Viena, 19 Iulie. Comandantul vasului austro-ungar „Zenta” raportează următoarele:

Situația s'a înrăutățit mult. Chinezii au impresurat cu mare putere ambasada engleză, unde sunt adăpostiți toți străinii rămași în viață. În 13 l. c. după amezai o trupă internațională de 8000 oameni a impresurat partea chineză a orașului Tiencin. Abia după o luptă vehementă de 24 oare a succes să ocupe acest loc, împreună cu toate întăriturile. Perderea trupelor aliate face: 775 morți și răniți. Din partea Chinezilor însă au căzut cu mult mai mulți.

BERLIN, 19 Iulie. Ministrul de externe german, contele Bülow a interzis reprezentantului diplomatic chinez de-a trimite telegrame în China. Presa germană aprobă unanim această măsură a lui Bülow.

LONDRA, 19 Iulie. Ca o urmare mai nouă a războiului este, că banca engleză și-a urcat agiul de la trei la patru procente. Acestei împregiurări i-se atribue mare însemnătate în toată Anglia, fiind în strinsă legătură cu războiul din China.

Petersburg, 19 Iulie. În Tiencin situația e cu atât mai îngrijitoare, cu cât în giurul lui se află 150.000 Chinezi cu 220 tunuri. Oștirea chineză din Santung numără 450.000 de oameni. În 13 l. c. numărul armatei internaționale s'a doindit; până în 10 August aceasta se va urca la 80.000 de soldați. Comandant suprem al trupelor internaționale este vice-amiralul Alexeev, ear al oștirii japoneze e generalul Fushima.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Red. respons.: Ioan Bussa Sirlant.

347/1900.
vègreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a borosjenői kir. jbiróság 1898. évi 604/5 számú végzése következtében Veliciu Mihály, kisjenői ügyvéd által képviselt Todoka Vaszalie, talpasi lakos javára Todoka Flore, apáti lakos ellen 545 kor. 60 fill. s jár. erejéig 1899 évi július hó 29-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 698 koronára becsült 50 kereszt buza, 3 drb ló, széna, kocsi és lószerszamból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbiróság 1899. évi V. 502/3 számú végzése folytán 545 kor. és 60 fill. tőkekövetelés, ennek 1873. évi szeptember hó 3-ill. 5 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 153 kor. 34 fillben bíróilag már megállapított költségek erejéig Apátiban alperes lakásán leendő eszkozlésére 1900. évi július hó 28-ik napjának délutáni 2 $\frac{1}{2}$ órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Borosjenőn, 1900. évi július hó 12 napján.

Bogye István,
kir. bírósági végrehajtó.

464 1--1

Avis!

Subscrisul avënd 2 mori pe teritoriul Halmagiu pe unul și acelaș-curs de apă, depărtarea una de altă e de 500 metri, iara de stațiunea căii ferate omul calatoriu pe jos 4 sau 5 minute.

Fiecare dintre mori pe lângă locuință, mai are grajd pentru vite, șură pentru căruțe, cuină și grădină.

Morile cu aparținutorele lor sunt inchiriate cu 600 coroane una; precum și ceialaltă chirie-anuală pe 10 ani, din care 6 a trecut (espirat) și 4 ani mai este ase incassa (rënd-pe rënd) (an după an).

Morile una fără ceialaltă nu-se vënd. Prețul ambelor mori este de 20,000 coroane.

Doritorii de a cumpara morile amintite, și sunt in apropierea Aradului se pot informa și dela Dl. Ioan Ponta Arad, Strada Mihály Nr. 10.

Cu tótá stima

Simeon Moldovan

in

Halmagiu (Nagy-Halmagy)

465 —33

Avis!

Doritorii de a-și procura crucei și monumente de piatră albă, fină, gilită și negilită sunt rugați să binevoiască a se adresa la Domnul **Iosif Stancovits** neguțator in Bogșa montană (Nemet-Bogșan) care va servi prompt și cu cele mai eftine prețuri din magazină sa de piatră.

Cu tótá stima

Iosif Stancovits,
in Bogșa Montană.

465 1—3

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 15-49

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. in contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului in toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri in cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand in atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case in Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput inainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vech, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca in propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de Imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4 $\frac{1}{2}$ și 5%
pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii 453 9-9

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.